

Motion till riksdagen

1988/89:U232

av tredje vice talman Bertil Fiskesjö m.fl. (c, m, mp)

Föreningen Appropriate Technology Sweden

En stor del av mänskligheten står utanför den moderna teknikens utveckling och får endast marginellt del av de tekniska framstegen. Samtidigt upplever industriländerna att framstegen har en avigsida i form av miljöförstöring, en process som kan omintetgöra de framsteg som gjorts.

Teknikutvecklingen måste styras mot lösningar som står i samklang med jordens ekosystem och samtidigt måste industriländerna påta sig ett speciellt ansvar för de länder som saknar egna resurser för forskning och teknikutveckling.

Att stärka u-ländernas innovationskapacitet har med all rätt angetts som en av vår tids viktigaste forskningsuppgifter. Vid FN:s konferens för vetenskap och teknik 1979 antogs ett program som syftar till att stärka u-ländernas vetenskapliga och tekniska utvecklingsförmåga.

Det finns i Sverige en myckenhet av resurser som nu i biståndssammanhang är outnyttjade eller underutnyttjade. Att identifiera och mobilisera dessa resurser är en av uppgifterna för den ideella föreningen Appropriate Technology Sweden, ATS.

U-ländernas skuldsättning har nu nått en sådan nivå att många av dem överväger att ställa in betalningarna av räntor och amorteringar. Det råder stor enighet bland erfarna u-landsexperter att mycket av denna skuldsättning är resultatet av satsningar på felaktig teknik. Att bistå u-länderna med teknisk information, som möjliggör välgrundade val av produktionsmetoder, är en annan viktig uppgift för ATS.

Ett annat uppmärksammat faktum är det internationella biståndets svårigheter att nå fram till dem som bäst behöver det, de fattigaste människorna. Människor som lever på svältgränsen är inte benägna att ta risker, helt enkelt därför att ett misslyckande kan leda till katastrof.

Ett samhälle där individerna är riskovilliga förblir ett statiskt samhälle. Många pilotprojekt har dock visat att om man kan minska de negativa följdverkningarna av ett risktagande uppmuntras människors kreativitet och företaganda. Man åstadkommer därmed en mer dynamisk situation.

Missionen och andra frivilligorganisationer har redan nära kontakt med de fattigaste människorna. Genom att förstärka dessa kontakter med ett tekniskt kunnande, kan man utan att skapa en tungrodd byråkrati öka dessa organisationers effekt på den ekonomiska utvecklingen. En av anledningarna till bildandet av ATS är just missionens och andra frivilligorganisationers djupt kända behov av stöd i frågor som rör teknikval och tekniköverföring.

För att medverka till att det internationella biståndet får positiva effekter

och att negativa undviks har man runt om i världen bildat Appropriate Technology-organisationer.

Som ett kontaktorgan för dessa organisationer i Sverige bildades hösten 1988 den ideella föreningen Appropriate Technology Sweden. ATS skall utgöra ett forum för samverkan mellan universitet och högskolor, näringsliv och frivilligorganisationer för att mobilisera resurser av det slag som verkligen behövs i u-länder.

Bakom bildandet av ATS står universitetsinstitutioner i Lund och Uppsala, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, SERO, samt representanter för näringsliv och frivilligorganisationer. Av speciellt intresse i detta sammanhang är ett planerat samarbete med Stiftelsen för seniorexperter, SEF. Ålder respekteras ofta i u-länderna och den livserfarenhet och kunskaper pensionärer besitter har visat sig värdefulla i biståndsarbetet.

Styrelsen för ATS består av Bo Broms, SEF, Gunnar Lind, Teknisk vattenresurslära, LNTH, Kerry Persson, FOSAM, Bo Sillén, Företagarförbundet, Sten Sporre, Fide, samt Bengt Thorén, Teknisk vattenresurslära, LNTH, verkställande ledamot.

ATS har sitt säte i Lund men med en viss verksamhet förlagd till Norrtälje i anslutning till ett planerat Center för basteknologi. På detta center skall den tekniska kunnande som utvecklas demonstreras och kurser i produktionsteknik anordnas. Närheten till Stockholm, Uppsala och Arlanda kommer att göra detta center lätt tillgängligt för utländska besökare. Kurserna är avsedda att även riktas mot tekniker från u-länderna.

ATS årsbudget under uppbyggnadsskedet har beräknats till 4,5 milj. kr.

Den verksamhet som ATS avser att bedriva och som ovan motiverats och beskrivits, dvs. framtagning och överföring av enkel, vardagsnära teknik som kan initiera utvecklingsprocesser, är enligt vår mening av stort värde för ett effektivt u-landsbistånd, som är anpassat till de villkor som gäller i den miljö där tekniken skall användas.

På sikt kan också en tekniköverföring av detta slag öppna en betydande marknad för svenska produkter som vattenpumpar, varmluftsmotorer, solspisar etc.

ATS:s finansiering grundas på medlemsavgifter. Särskilt under uppbyggnadsskedet och för att verksamheten snabbt skall kunna få ett omfång av betydelse är dock föreningen beroende av stöd från samhället. Sådant stöd bör enligt vår mening utgå.

I utrikesdepartementets huvudtitel i årets budget är avsatt särskilda medel för stöd till bistånd genom folkrörelser och andra enskilda organisationer. Under denna anslagspost framhåller departementschefen bl.a.:

”Under åren har stora summor avsatts för kapitalkrävande byggnadsverksamhet och investeringar. En viss ändrad inriktning kan skönjas mot mindre byggande än tidigare. Ett skäl härtill är de svårigheter som uppstått vid avvecklandet av det egna stödet och överlämnande av driftansvaret till lokala samarbetspartners. Insatserna i dag baseras därför mer på lokala behov och större hänsyn tas till förutsättningarna att uppnå varaktiga resultat. Sådana insatser är ofta svårare att planera och genomföra, samtidigt som de normalt är mindre kostnadskrävande.”

Den ändrade inriktning av biståndsinsatser, som här anges och som vi

finner väl motiverad, stämmer väl överens med målsättningen för ATS verksamhet. Även av detta skäl bör således stöd kunna utgå till ATS.

Mot. 1988/89
U232

Vi föreslår således att ett anslag på 2 milj. kr. anvisas till ATS.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställer vi att riksdagen beslutar att föreningen Appropriate Technology Sweden ur anslagsposten Bistånd genom folkrörelser och andra enskilda organisationer skall beviljas ett anslag på 2 milj. kr.

Stockholm den 24 januari 1989

Bertil Fiskesjö (c)

Rune Rydén (m)

Lars Norberg (mp)